

(/)

🏠 (/) > 2. Verdenskrig (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61>)

> Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Hitlers dødsgrupper

← **Forrige artikel** (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/holocaust-fortalt-gennem-steder-og-genstande>)

Hitlers dødsgrupper

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 542

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/hitlers-doedsgrupper)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/hitlers-doedsgrupper](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/hitlers-doedsgrupper)) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/hitlers-doedsgrupper\]\(https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/hitlers-doedsgrupper\)\) **in**](https://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

([\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/hitlers-doedsgrupper\]\(https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/hitlers-doedsgrupper\)&title=\)](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

Simon Schultz Van Engeland

Hitlers Dødsgrupper. Holocaust Før Gaskamrene

Grønningen 1 i samarbejde med Mofibo. 320 sider, illustreret, 299,95 kr.

Af Palle Andersen, Historisk Samling fra Besættelsestiden

Da Tyskland angreb Sovjetunionen i juni 1941, fulgte der i kølvandet på den regulære tyske hær en række SS-enheder, hvis opgave var at nedskyde civile jøder. Det drejer sig blandt andet om fire Indsatsgrupper, 1.SS Infanteri-Brigade, tysk Ordenspoliti og Sonderkommando Dirlewanger. I alt 35.000 mand, som forfatteren betegner som dødsgrupper.

I bogens indledning gør forfatteren klart, hvad bogen er og ikke er. Bogen er hverken grundforskning eller udgravning af kildemateriale. Bogen er tænkt som en indføring i Holocausts indledende fase, hvor skydning af jøder var den dominerende drabsmetode. Målet er således en formidling af den eksisterende og nyeste viden med fokus på gerningsmændene. Deres motiver, handlinger og reaktioner.

I et langt indledende afsnit redegøres der for Sonderkommando 4a, som var en underenhed af Einsatzgruppe C, som opererede i Ukraine. I spidsen for Sonderkommando 4a stod Paul Blobel, en arkitekt med en karriere i det nazistiske sikkerhedspoliti. Paul Blobel og hans mænd stod i slutningen af september 1941 for mordet på over 30.000 Kyiv-jøder ved slugten Babij Jar i udkanten af byen. En anden stor aktion, som blev udført af Blobels Sonderkommando, fandt sted i Kharkiv i december 1941/januar 1942, hvor 12.000 jøder blev skudt. Men der var yderligere bud efter Blobel. Fra juni 1942 stod han i spidsen for Sonderaktion 1005, som skulle slette ethvert spor efter jødemordet. Massegravene skulle lokaliseres, ligene graves op og brændes.

Afsnittet kredser meget om en vurdering af personen Paul Blobel. Samtidige vidner beskrev ham som en brutal effektiv jødedræber, men også som en alkoholiseret og psykisk ustabil person med en række indlæggelser på psykiatriske afdelinger som resultat. Blobel var tilsyneladende en person i splid med sig selv. Van Engeland har nogle gode analytiske tilløb, men kommer ikke helt i mål. Måske skulle man brede perspektivet ud og spørge: Var det muligt for et regime som det nazistiske at gennemføre en total mental, kulturel og værdimæssig revolution på under 10 år? Det var det næppe. Man kom et stykke ad vejen, men ikke hele vejen. Med andre ord var der tale om en konkurrence eller konflikt imellem to forskellige værdisæt: Den nazistiske, - og den kristne-borgerlige. Den kristne-borgerlige moral fremhævede ikke mindst at: Du må ikke slå ihjel. Medmindre at der var tale om legitime militære handlinger. Det var ikke mindst derfor, at SS-lederen Heinrich Himmler forsøgte at sætte jødemordet ind i en militær ramme. For at legitimere mordet på jøderne. Den militære ramme skulle bygge bro imellem den nazistiske radikalitet og den, før nazismen, gængse og rodfæstede kristne-borgerlige moral. At det ikke lykkedes er Blobels og andre gerningsmænds psykiske kvaler et vidnesbyrd om. Og Himmler selv måtte ved sin Posen-tale i oktober 1943 vedgå, at kapitlet om jødemordet aldrig ville kunne skrives ind i historiebøgerne.

Den 34-årige Karl Kretschmer blev i efteråret 1942 tilknyttet Sonderkommando 4a. I september måned skrev han hjem til sin kone: "Krigen er fra vores synspunkt en jødisk krig, og jøderne står derfor i forreste linje". (s. 96). Men også Kretschmer følte et ubehag, som han forsøgte at overvinde. Til sin kone skrev han den 19. oktober 1942: "Det er en svaghed ikke at være i stand til at udholde synet af døde mennesker; den bedste måde at komme ud over det på, er ved at gøre det [skyde] igen og igen. Så bliver det en vane". (s. 112 f.).

Med indsættelsen af SS-brigader, som i realiteten var Himmlers private hær, gik drabet på jøderne ind i en endnu mere radikal fase. Nu gik man fra selektive mord til det totale mord. Ikke kun jødiske mænd men også kvinder og børn blev skudt.

Det tyske Ordenspoliti blev i 1930'erne indlemmet i Himmlers voksende sikkerheds- og politiorganisation. Ordenspolitiet blev nazificeret og militariseret. Enheder, som i alt udgjorde cirka 12.000 mand, blev indsat bag østfronten for at opretholde sikkerheden i de erobrede områder. I praksis betød det også en massiv deltagelse i nedskydning af jøder. Faktisk blev Ordenspolitiet ryggraden i den nazistiske mordkampagne.

Sonderkommando Dirlwanger var en størrelse for sig. Enheden var opkaldt efter dens chef, Oskar Dirlwanger, - en alkoholiseret, hæmningsløs og ekstrem voldsparat person. Enhedens mandskab bestod oprindeligt af tidligere dømte kriminelle. Dirlwanger blev indsat i Hviderusland for at bekæmpe partisaner. Enheden trak et blodigt spor efter sig i form af nedbrændte landsbyer og massedrab på civile. Dirlwangers voldsorgie kulminerede i august 1944, hvor enheden blev indsat i Warszawa for, sammen med andre tyske enheder at knuse den polske opstand. Det skønnes, at Sonderkommando Dirlwanger i Warszawa dræbte 30-40.000 mennesker. Langt de fleste dræbte ofre var civile polakker.

Når forfatteren bringer direkte citater og tal bringes altid en notehenvisning. Men med hensyn til teksten i øvrigt mangler der i den grad notehenvisninger. Det betyder, at læseren tit og ofte ikke ved, hvorfra van Engeland har sine informationer og vurderinger. Det er en åbenlys mangel ved bogen.

Teksten kunne godt have brugt en opstramning. Der er en del gentagelser. Og et overforbrug af bestemte ord, især: Brutal, brutalitet.

Heldigvis er der også meget godt at sige om bogen. Van Engeland har tydeligvis sat sig grundigt ind i et stort og komplekst stof, som han overordnet set formidler på glimrende vis. Dermed lever bogen op til det erklærede mål. Med van Engelands bog har vi fået den mest udførlige redegørelse for og analyse af "patronernes Holocaust" på dansk. Ikke mindst derfor skal bogen anbefales.

[Historie-online.dk, den 29. marts 2023]

← **Forrige artikel** (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/holocaust-fortalt-gennem-steder-og-genstande>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

(<https://www.historie-online.dk/boger/karl-doenitz-og-det-tredje-riges-sidste-dage>)
